

Porozumienie szkoły z organizacją pozarządową

Grzegorz Catek

Szkoła i organizacje pozarządowe to nierozłączna para. Organizacje mogą znacząco wspierać działania szkoły, tym bardziej że wiele z nich cele swojego działania ma zbieżne z misją szkoły. Bardzo ważnym etapem jest uzgodnienie reguł współpracy. Najlepiej uczynić to na piśmie, w formie porozumienia czy umowy.

W poprzednim wydaniu ukazał się artykuł *Organizacje pozarządowe w szkole*, w którym omówione zostały: definicja organizacji pozarządowych, podstawa prawna działania organizacji pozarządowych w szkole, zasady współpracy, opinia rady rodziców oraz przygotowanie do spotkania z organizacją.

FORMA PISEMNA POROZUMIENIA

Porozumienie określające zasady współpracy szkoły i organizacji pozarządowej powinno być sporządzone na piśmie. Przede wszystkim po to, aby obie strony miały jasność co do obowiązujących zasad – aby nie było problemów interpretacyjnych. Nie bez znaczenia jest także fakt, że w niektórych organizacjach (stowarzyszeniach) są określone krótkie kadencje władz (np. dwuletnie), w związku z tym jest wielce prawdopodobne, że podpisane porozumienie będzie obowiązywać także wtedy, gdy zmienią się władze współpracującej ze szkołą organizacji. Dyrektor szkoły jest w swojej decyzji dotyczącej współpracy z organizacjami pozarządowymi właściwie autonomiczny. Pamiętać jednak należy, że bez pozytywnej opinii rady rodziców dyrektor nie może zezwolić jakiegokolwiek organizacji na działalność na terenie szkoły.

Różne cele i sposoby działania organizacji, różny charakter potencjalnej współpracy – to wszystko sprawia, że bardzo trudno sobie wyobrazić, aby ktoś (np. organ prowadzący czy organ nadzoru) określił jednolite merytoryczne zasady współpracy. Owszem, często gminy proponują pewne rozwiązania, zwykle jednak mają one na celu ułatwienie dyrektorom szkół załatwienie spraw formalnych – aby nie musieli zastanawiać się, jak powinna wyglądać umowa podpisywana z organizacją.

WAŻNE!

Pierwszą czynnością dyrektora szkoły przed przystąpieniem do przygotowania umowy powinno być sprawdzenie, czy organ prowadzący szkołę nie określił już ramowych warunków prowadzenia współpracy podległych sobie szkół z organizacjami pozarządowymi.

Coraz więcej miast i gmin określa zasady współpracy z organizacjami pozarządowymi, tworząc także wzory dokumentów, np. Warszawa – do opisu elementów porozumienia posłużę się właśnie tym przykładem. Dla wszystkich stołecznych szkół

obowiązuje jednolity wzór porozumienia, który jest załącznikiem do Zarządzenia nr 182/2018 Prezydenta m.st. Warszawy z dnia 2.02.2018 r. (załącznikiem do artykułu jest wzór porozumienia). Jest to wzór dość ogólny, w którym brakuje tego, co najważniejsze, a więc obowiązków stron porozumienia. Jednak to wcale nie jest złe, ponieważ pokazuje, że władze Warszawy dają właściwie wolną rękę dyrektorom szkół i placówek w kształtowaniu relacji z organizacjami pozarządowymi. Przyjrzyjmy się zatem kolejno elementom porozumienia o współpracy między szkołą i organizacją pozarządową.

KWESTIE FORMALNE

Data i miejsce podpisania porozumienia – to oczywistość. W przedstawionym warszawskim wzorze znajdziemy także wskazanie, że porozumienie jest podpisane na podstawie art. 86 ust. 2 *Ustawy Prawo oświatowe*. Warto zawrzeć tę informację nie tylko dlatego, że jest to po prostu podstawa prawna, ale też w celach edukacyjnych – dobrze, aby przedstawiciele organizacji pozarządowej ją znali i wiedzieli, do jakiego dokumentu rangi ustawy powinni sięgnąć.

STRONY POROZUMIENIA

To element obowiązkowy w zasadzie każdej umowy (dwu- lub wielostronnej). Niby oczywisty, a jednak warto zwrócić uwagę na ważną rzecz: należy bezwzględnie sprawdzić, kto jest uprawniony do podpisania dokumentu. Jeśli chodzi o stronę szkolną – bywa różnie. Może to być dyrektor szkoły (na podstawie pełnomocnictwa), ale znane są też takie jednostki samorządu, w których umowy tego typu podpisują wójt czy zastępca bur-

mistrza odpowiedzialny za sprawy edukacji. Jeśli chodzi o stronę organizacji pozarządowych – teoretycznie wszystko powinno być zawarte w statucie organizacji. Jednakże w przypadku większych organizacji do podpisania umowy przez przedstawiciela jej jednostki terenowej może być konieczne pełnomocnictwo podpisane przez władze organizacji wskazane w statucie.

OBOWIĄZKI SZKOŁY

Obowiązki stron (tutaj: szkoły i organizacji pozarządowej) to sedno zawieranego porozumienia. Warto spojrzeć na nie w sposób pozytywny i życzliwy. Niech nasze obowiązki będą zapisem spraw ważnych dla organizacji, takich, które nam nie sprawią wiele trudności, natomiast dla niej będą pomocą albo choćby świadectwem, że uznajemy ich pracę na rzecz naszych uczniów za ważną. Takie docenienie i partnerskie traktowanie są niezwykle istotne. I odwrotnie: stawiamy wymagania, określamy obowiązki organizacji w sposób rozsądny – niech to będą kwestie naprawdę nam potrzebne, a nie rutynowe, nieprzemysłane, które jednak dla organizacji mogą być uciążliwe.

Oczywiście lista obowiązków obu stron będzie zależeć od tego, na ile stała, systematyczna jest to współpraca. Wiadomo, że inne będą warunki dla organizacji, która raz na dwa miesiące robi warsztaty dla uczniów, a inne (bardziej szczegółowe i prawdopodobnie lepsze) w przypadku drużyny harcerskiej, która ma zbiórkę drużyny w każdym tygodniu.

Co zatem możemy zaproponować organizacji? Jakie mogą być nasze obowiązki zapisane w porozumieniu? Przede wszystkim należy precyzyjnie określić kwestię udostępniania pomieszczeń szkolnych: o które z nich chodzi, w jakich godzinach, kto jest

upoważniony do odbioru kluczy, na jakich zasadach finansowych się to odbywa. Przykładowo w Warszawie co do zasady udostępnienie szkolnych pomieszczeń jest bezpłatne, nie jest to jednak regułą – czasem jest to symboliczna złotówka, czasem „koszt sprzątaczk i dozorczy”. Warto w tym miejscu zwrócić uwagę na szczegółowe opisanie, jaki teren szkolny organizacja ma do dyspozycji. Niech więc oprócz specjalnego pomieszczenia (np. harcówki), klasy czy sali gimnastycznej będzie zapisana w umowie możliwość dostępu do szatni, korytarzy czy toalet (wraz z całą drogą dojścia do niej) – to niby drobiazg, ale w praktyce bywa ważny dla organizacji, zwłaszcza gdy mamy do czynienia z wyjątkowo skrupulatnymi pracownikami portierni.

Drugim elementem bardzo ważnym dla organizacji, oprócz udostępnienia

pomieszczeń, może być pomoc szkoły w informowaniu rodziców o prowadzonych przez nią zajęciach, np. możliwość wejścia na zebrania rodziców poszczególnych klas, rozdawania ulotek, przekazania informacji przy okazji zebrań czy dni otwartych. Organizacja będzie z pewnością bardzo zadowolona, gdy szkoła da jej stałe miejsce na tablicy ogłoszeń albo po prostu jedną tablicę, na której organizacja będzie mogła wieszać aktualne informacje dla dzieci i dla ich rodziców. Ponadto można i warto zawrzeć inne obowiązki – te, które będą odpowiedzią na ważne pytanie z pewnością zadane przez dyrektora szkoły każdej organizacji: „W jaki sposób możemy wam pomóc?”.

OBOWIĄZKI ORGANIZACJI

Jakich obowiązków zapisywanych w porozumieniu możemy oczekiwać od naszych partnerów z organizacji? Bez wątpienia najważniejsze są te obowiązki, które związane są z ochroną zdrowia i życia uczniów, dlatego musimy wymagać od organizacji zapewnienia bezpieczeństwa dzieciom. To sformułowanie jest bardzo pojemne, ale to dobrze – nie chodzi tutaj bowiem o konkretne działania, których wszystkich nie da się przecież zapisać, ale o pewną ogólną i najważniejszą zasadę postępowania z uczniami.

Jednak można spróbować zapisać obowiązki, które realnie zwiększą bezpieczeństwo, ale też dadzą nam i rodzicom większe poczucie bezpieczeństwa. Można wymagać, aby organizacja informowała szkołę i rodziców o osobach pracujących bezpośrednio z dziećmi: co to za osoby, jakie są ich kompetencje. Można także zapisać wymóg, że kadra organizacji musi posiadać odpowiednie kwalifikacje.

Kolejną kwestią jest informowanie o zasadach pracy z dziećmi. Rodzice i szkoła mają prawo wiedzieć, jakie są programy organizacji: można się umówić na informowanie raz na kwartał, przed konkretnym wydarzeniem, albo raz na rok (np. jednostki harcerskie mają zwyczaj planowania pracy na cały rok szkolny). Ważne jest także precyzyjne określenie zasad finansowych: czy zajęcia są darmowe, czy odpłatne, czy wymagana jest przynależność dziecka do organizacji, a jeśli tak, to czy wiąże się z tym konieczność opłacania składek (w jakiej wysokości?) itd.

Może to wydać się trywialne, ale zachęcam do zapisania w porozumieniu, że uczestnicy zajęć mają zmieniać obuwie, a obowiązkiem organizacji jest... sprzątanie wykorzystywanych pomieszczeń szkolnych. I wcale nie chodzi mi tutaj o to, by nie dodawać pracy personelowi szkolnemu (choć to też jest ważne). Przede wszystkim patrzę na to jako na działanie wychowawcze względem naszych uczniów.

Co ponadto? Oczywiście można zapisać w porozumieniu jeszcze inne obowiązki – związane ze współpracą szkoły i organizacji, np. współdziałanie podczas organizacji festynów szkolnych, wspólne prowadzenie projektów, wspieranie swoich działań w ramach budżetu obywatelskiego itd. Pomysłów może być wiele, oczywiście zależą one przede wszystkim od tego, z jak prężną organizacją mamy do czynienia i czym się ona zajmuje.

Warto także zapisać w porozumieniu, że obie strony wyznaczą osoby do wzajemnych kontaktów. To ważne i dla organizacji (że ma swojego opiekuna i nie jest to zazwyczaj zajęty dyrektor), i dla szkoły (że wie, z kim z organizacji może się błyskawicznie skontaktować w razie nagłej potrzeby).

CZAS UMOWY I REGULACJE KOŃCOWE

Czas umowy i regulacje końcowe to oczywiste elementy każdej umowy. Warto zatrzymać się przy kwestii czasu podpisywanego porozumienia. Może on być bardzo różny: konkretny rok szkolny (z pewnym automatyzmem przedłużenia na kolejny rok), czas obowiązywania projektu, w ramach którego organizacja podejmuje działania na terenie szkoły, może też być to czas nieokreślony. Zachęcam, aby pomyśleć, jakie rozwiązanie jest najlepsze dla organizacji. Bez wątpienia dowodem zaufania będzie zapisanie czasu nieokreślonego, a jeszcze bardziej – długiego czasu wypowiedzenia porozumienia (to szczególnie istotne dla organizacji, które współpracują ze szkołą „od zawsze” i mają swoje stałe pomieszczenia szkolne).

Na sam koniec jeszcze jedna uwaga: umowa umową, ale wiadomo, że współpraca między szkołą a organizacją pozarządową jest efektem przede wszystkim dobrych relacji osób, które oba podmioty reprezentują. Biorą się one z wzajemnej, zwykłej ludzkiej życzliwości, ale też ze świadomości, że „gramy do jednej bramki”, że nasze cele są wspólne. Chodzi nam przecież o stwarzanie jak najlepszych możliwości do rozwoju dzieciom – uczniom szkoły.

Podstawa prawna:

- Ustawa z dnia 6 kwietnia 1984 r. o fundacjach (t.j. Dz.U. z 2018 r. poz. 1491),
- Ustawa z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach (t.j. Dz.U. z 2017 r. poz. 210 ze zm.),
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz.U. z 2018 r. poz. 450 ze zm.),
- Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (t.j. Dz.U. z 2018 r. poz. 996 ze zm.).

Grzegorz Całek

Doktorant w Instytucie Stosowanych Nauk Społecznych Uniwersytetu Warszawskiego, dyrektor Instytutu Inicjatyw Pozarządowych, w którym prowadzi projekty mające na celu aktywizację rodziców w placówkach oświatowych

Załącznikiem do artykułu jest wzór porozumienia o współpracy szkoły i organizacji pozarządowej, który znajduje Państwo w dziale Dokumenty dyrektora na s. 33.

Porozumienie o współpracy szkoły i organizacji pozarządowej¹

Na podstawie art. 86 ust. 2 Ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (t.j. Dz.U. z 2018 r. poz. 996 ze zm.), w dniu w, pomiędzy: z siedzibą w, zwaną dalej „Szkołą”, reprezentowaną przez

a

..... z siedzibą w, nr KRS, zwaną dalej „Organizacją”, reprezentowaną przez, po uzyskaniu pozytywnej opinii Rady Szkoły i Rady Rodziców, zostało zawarte porozumienie następującej treści:

§ 1

Szkoła zobowiązuje się do:

- 1) nieodpłatnego udostępnienia
- 2)
- 3)

§ 2

Organizacja zobowiązuje się do:

- 1)
- 2)
- 3)

§ 3

Niniejsze porozumienie jest ważne od do

§ 4

Wszelkie zmiany porozumienia będą dokonywane w postaci pisemnych aneksów, pod rygorem nieważności.

§ 5

Każda ze Stron ma prawo wypowiedzieć porozumienie w formie pisemnej. Okres wypowiedzenia wynosi jeden miesiąc.

§ 6

W sprawach nieunormowanych niniejszym porozumieniem zastosowanie mają przepisy *Kodeksu cywilnego* oraz inne obowiązujące przepisy prawa.

§ 7

Ewentualne spory powstałe w związku z zawarciem i wykonywaniem niniejszego porozumienia Strony będą starały się rozstrzygać polubownie. W przypadku braku porozumienia spór zostanie poddany pod rozstrzygnięcie właściwego ze względu na siedzibę Szkoły sądu powszechnego.

§ 8

Porozumienie zostało sporządzone w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach, po jednym dla każdej ze Stron.

Organizacja

Szkoła

.....

.....

¹ Załącznik do Zarządzenia nr 182/2018 Prezydenta m.st. Warszawy z dnia 2.02.2018 r.